

Література:

1. Хрестоматія по історії СРСР с древнейших времен до конца XVIII века. – Сост. П.П. Епифанов, О.П. Епифанова – М., 1989. – С. 19–34.
2. Музыченко П.П., Долатова Н.И. История государства и права Украины в вопросах и ответах. – Харьков, 2001. – С. 29–31.
3. Ключевский В.О. Русская история. – Т.І. – М., 1993. – С. 130–146.

ПОЛЬСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ СЕРГІЯ ТИМОШЕНКА

Доп. – доц. Власенко В.М.

Серед відомих діячів української культури першої половини ХХ ст. поважне місце належить нашому земляку, уродженцю с.Крупське, нині Конотопського р-ну Сумської обл. Сергію Прокоповичу Тимошенку. На початку ХХ ст. він був знаним архітектором, інженером, учасником і переможцем численних всеросійських і регіональних мистецьких виставок і конкурсів, членом журі художніх конкурсів, одним із розробників нового стилю в архітектурі – українського модерну.

Сергій Прокопович брав активну участь у політичному житті країни. Ще під час навчання у Петербурзькому інституті цивільних інженерів був членом столичного осередку Революційної української партії, згодом - УСДРП. У 1917-1920 рр. обирався до Харківського губернського земства, Української Центральної Ради, був губернським комісаром Харківщини, міністром шляхів у кількох урядах УНР часів Директорії. Але після другого Зимового походу по тилах Червоної армії змушений був залишити Батьківщину. Професійна і політична діяльність архітектора того періоду знайшла певне відображення у науковій та публіцистичній літературі.

Малодослідженою залишається фахова діяльність Тимошенка в еміграції, зокрема, у Польщі. У 1921-1924 рр. він жив у Львові, займаючись проектуванням церков і маєтків у Східній Галичині та на Волині. Сергій Прокопович виготовив проекти

церков на Знесінні, Клепарові, Левандівці у Львові, у Мразниці поблизу Борислава і Броніках на Волині, монастиря Студитів у Зарваниці. Для Львова виконав кілька проектів громадських і приватних архітектурних комплексів, зокрема, розробив проекти найбільшого в місті готелю та садиби Теплиця по вулиці Потоцького, план перебудови Національного музею, а також запроєктував комплекс будинків для маєтку Підгірського на Волині.

Проживаючи у Львові, працював спочатку в архітектурному бюро “Ян Левінські”, потім – у бюро Польського будівельного товариства. На початку 20-х років у місті виник Гурток українських пластиків, який проводив академічні засідання з викладами на мистецькі теми, організовував виставки. В його заходах брали участь С.Тимошенко, П.Холодний, О.Новаківський, В.Січинський та інші відомі митці .

У 1924 р. Сергій Прокопович переїхав до Чехословаччини, де викладав архітектуру і будівництво в Українській господарській академії в Подєбрадах (1927-1928 – її ректор) й Українській студії пластичного мистецтва в Празі. Проте 1930 року повернувся до Польщі, оселившись у Луцьку. І тут архітектор із завзяттям займався улюбленою справою. Ним було спроектовано кілька церков, складів, понад 40 цивільних споруд на Волині, відновлено в українському стилі Братську церкву у Луцьку. Окремі роботи архітектора знайшли схвальний відгук польської влади. Його проекти хуторів, шпихлірів, овочевих складів були рекомендовані Міністерством землеробства для поширення по всій країні .

Одночасно Тимошенко був радником Луцької міської ради, активним членом місцевих Церковного братства і Товариства Лесі України, Гуртка діячів українського мистецтва у Львові, мистецького товариства українських емігрантів “Спокій” у Варшаві. Українська емігрантська наукова громадськість відзначила здобутки архітектора на ниві професійної діяльності. Так, на Другому Українському науковому з’їзді, що відбувся 1932 року у Празі, професор І.Грабина звернув увагу на те, що у справі міського будівництва і забудови сіл та хуторів Тимошенко поєднував стародавні форми українського бароко та елементи українських архітектурних форм сільського будівництва з формою куба. Іншу

частину його діяльності “складає розроблення раціональної, в національному дусі, забудови українських сел і хуторів на засадах пристосовання модерних вимог санітарії, гігієни та агротехніки до місцевих звичаїв та умов українського життя” . Сергій Прокопович займався і громадсько-політичною діяльністю. Від Волині він був обраний послом, а згодом і сенатором до польського парламенту .

Важкими у житті Тимошенка стали 1940-1946 рр. Війна змусила його назавжди залишити Україну. 1943 року він виїздить з Луцька. З часом перебуває у кількох таборах для переміщених осіб. У 1946 р. за сприяння молодшого брата, відомого українського й американського економіста Володимира Прокоповича він опинився у США. 6 липня 1950 р. С.П.Тимошенко помер від серцевого нападу.

Творча спадщина митця складає понад 400 різноманітних будівель та архітектурних комплексів і потребує всебічного вивчення і використання.

Література.

1. Чепелик В.В. Харьковский центр поиска своеобразия архитектуры начала XX в. // Строительство и архитектура. – 1989. - №10. – С.17-22; Власенко В. Сергій Тимошенко – видатний український архітектор // Пороги. – Прага, 1996. - №4; 1997. - №№1, 2; він же. “Як осінній лист по вітру...” // Наука і суспільство. – 1996. - №11/12. – С.14-16.
2. Професор Сергій Тимошенко // Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. 1922-1935. – Нью-Йорк, 1959. – С.66.
3. Центральний державний архів вищих органів влади та органів управління України. – Ф.3795. – Оп.1. – Спр.581. – Арк.2.
4. Професор Сергій Тимошенко // Українська Господарська Академія в Ч.С.Р. 1922-1935. – Нью-Йорк, 1959. – С.67-68.
5. Український науковий з’їзд у Празі. – Прага, 1934. – С.76.
6. *Brzoza Cz.* Ukraińska reprezentacja parlamentarna w II Rzeczypospolitej // *Krakowskie Zeszyty Ukrainoznawcze.* Краківські українознавчі зошити. – Т.І-ІІ. – 1992-1993. – Kraków, 1993. – S.165; Див.: *Власенко В.М.* До біографії С.П.Тимошенка // *Сумська старовина.* – 2001. - №VIII-IX. - С.96-103.